

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ενότητα 1: ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΧΡΟΝΟΣ - ΝΕΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΔΕΦΝΕΡ

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• I. Η 'ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ'	3
• II. Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ 'ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΥΧΕΡΕΙΑΣ'	5
• III. Η ΣΙΕΣΤΑ	8
• IV. ΤΟ 'ΧΑΜΕΝΟ ΜΕΛΛΟΝ'	11
• V. Ο 'ΔΕΣΜΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ'	13
• VI. Η 'ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ'	14

I. Η 'ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ' 1/2

- 'Επιδεικτική κατανάλωση', **Thorstein Veblen** (Νορβηγός οικονομολόγος), *Η Θεωρία της Αργόσχολης Τάξης*, 1899/1982, Κάλβος, e-book ελεύθερο στο διαδίκτυο).
- επαναφορά στην επικαιρότητα με το βιβλίο του δημοσιογράφου Hervé Kempf (2007/2008) *Πώς οι Πλούσιοι Καταστρέφουν τον Πλανήτη*, Κασταλία.

Η 'ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ' 2/2

- διαφοροποίηση κοινωνίας σε αργόσχολη τάξη & τάξη εργαζομένων
- Κύριο μέσο διαφοροποίησης η **κατοχή πλούτου**, διότι βασικός στόχος δεν είναι η εκπλήρωση κάποιας υλικής ανάγκης αλλά η διασφάλιση μιας προκλητικής διάκρισης, δηλαδή η επίδειξη των χαρακτηριστικών ανώτερης κοινωνικής θέσης
- Άρχη **επιδεικτικής κατανάλωσης**: 'κάθε τάξη καθοδηγείται από τη ζήλια και ανταγωνίζεται την τάξη που είναι αμέσως ανώτερή της στην κοινωνική κλίμακα, ενώ δεν έχει καμία διάθεση να συγκριθεί με τις κατώτερές της ή τις πολύ ανώτερές της'

II. ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ‘ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΥΧΕΡΕΙΑΣ’ 1/3

- **Discretionary Time** (Goodin κ.ά., 2008): χρόνος που έχουμε για τη ‘διακριτική’ ευχέρεια μας (ΧΔΕ), τμήμα του διαθέσιμου χρόνου (spare time) που διακρίνεται από τον ελεύθερο χρόνο (free time).
- **Χρονική αυτονομία:** έλεγχος του πώς ένα άτομο επιλέγει να χρησιμοποιήσει το δικό του/ης χρόνου.
- **Ψευδαίσθηση πίεσης χρόνου:** το χάσμα μεταξύ του πραγματικού διαθέσιμου χρόνου των ατόμων και του χρόνου που χρειάζονται αυστηρά να χρησιμοποιήσουν ως εμπειρία (‘διακριτικού’).

ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ 'ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΥΧΕΡΕΙΑΣ' 2/3

- **Βασικά συμπεράσματα (συστατικά):**
 - 'μορφή νοικοκυριού' (αύξηση ή μείωση ΧΔΕ λόγω ζευγαριών, παιδιών ή διαζυγίου).
 - 'κανόνες νοικοκυριού' (αύξηση ή μείωση ΧΔΕ λειτουργώντας με διαφορετικούς κανόνες).
 - 'κράτος & κοινωνία' (αλλαγή κανόνων λόγω κρατικών πολιτικών και κοινωνικών προτύπων).
 - 'κανόνες διαζυγίου' (επιβολή από το κράτος).

ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ 'ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΥΧΕΡΕΙΑΣ' 3/3

- **'Παρωδία' συμπερασμάτων:** για να αυξήσουν τη χρονική αυτονομία και το ΧΔΕ τα άτομα πρέπει:
 - α) να παντρευτούν, αλλά να μην κάνουν παιδιά.
 - β) αν κάνουν παιδιά να μην χωρίσουν.
 - γ) αν χωρίσουν ίσως να σκεφτούν να μετακομίσουν στη Σουηδία.

III. Η ΣΙΕΣΤΑ 1/3

- **Thierry Paquot** (Γάλλος πολεοδόμος)
1998/2009, *Η Τέχνη της Σιέστας*, Ποταμός
- Η σιέστα, δηλαδή η μεσημεριανή ανάπαυλα (χαρακτηριστικό των Μεσογειακών χωρών;) είναι ο πλέον εκλεπτυσμένος τρόπος να ξαναβρούμε τον εσωτερικό μας ρυθμό και να επιτρέψουμε στις σκέψεις μας να απλωθούν και να περιπλανηθούν (**χρόνος για τον εαυτό**).
- Αντίδραση στο επιβεβλημένο ωράριο ή στην, κατά Lefebvre, 'ορθολογικοποιημένη οργάνωση της καθημερινής ζωής'.

Η ΣΙΕΣΤΑ 2/3

- **Πολεοδομική διάσταση:** σημασία ρυθμών στην πόλη
 - Georg Simmel: άτομο στη μεγάλη πόλη.
 - Gaston Bachelard, 1931, *Ρυθμανάλυση*.
 - Henri Lefebvre, 1992, *Στοιχεία Ρυθμανάλυσης* (τελευταίο του έργο): 'παντού όπου υπάρχει αλληλεπίδραση χώρου, χρόνου και δαπάνη ενέργειας, υπάρχει ρυθμός'.
 - **Χρονοτοπία:** απόγονος της ρυθμανάλυσης, η πόλη ως ανάμειξη των διαφόρων χρονικοτήτων, με το δικό της *no man's time* όπως λέει ο Paul Virilio.
 - Ιταλία: Γραφεία Χρόνου σε συνεργασία με Διευθύνσεις Πολεοδομίας των Δήμων, Τράπεζες Χρόνου (και στην Αθήνα).

Η ΣΙΕΣΤΑ 3/3

- Σημασία ουτοπιών.
- Η σιέστα ως αντίσταση; Paul Lafargue (γαμπρός του Μαρξ), 1887, *Το Δικαίωμα στην Τεμπελιά* - ως αντικατάσταση του δικαιώματος στην εργασία (κατάκτηση των επαναστάσεων του 1848).

IV. ΤΟ 'ΧΑΜΕΝΟ ΜΕΛΛΟΝ'

1/2

- **Marc Augè** (Γάλλος ανθρωπολόγος)
2008/2009, *Πού Χάθηκε το Μέλλον;*
Πολύτροπον.
- Το μέλλον εδώ και αιώνες σήμαινε ελπίδα, διότι η αναμονή ήταν για ηρεμία, εξέλιξη, ωρίμανση, πρόοδο (άλλη σύνθετη έννοια, βλ. Massimo Salvadori) , ανάπτυξη (αλλά από-ανάπτυξη του Serge Latouche ή μη-ανάπτυξη του Tim Jackson) ή επανάσταση.

ΤΟ 'ΧΑΜΕΝΟ ΜΕΛΛΟΝ'

2/2

- Σήμερα ένα **ακίνητο παρόν** καταργεί τον ορίζοντα της ιστορίας (Fukuyama: *Το Τέλος της Ιστορίας*).
- 3 εκφράσεις όπου ο όρος '**κόσμος**' καταλαμβάνει κεντρική θέση:
 - γύρος του κόσμου (γεωγραφική έννοια, αλλά και εργαλείο μέτρησης του χρόνου και της ταχύτητας των μέσων μεταφοράς).
 - άλλος κόσμος ή καλύτερος κόσμος (μονοθεϊστικές θρησκείες, ουτοπιστές, επαναστάτες).
 - τέλος του κόσμου (κατάληξη ή στόχος, 2012;).
- Πιθανή διέξοδος: διάμεσου της γνώσης και της εκπαίδευσης (για μια ουτοπία της εκπαίδευσης).

V. Ο 'ΔΕΣΜΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ'

1/1

- **Raffaele Simone (2010/2011)** *Το Μειλίχιο Τέρας: Γιατί η Δύση δεν Πηγαίνει προς τα Αριστερά*, Πόλις.
- Η σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία κυριαρχείται από ό,τι ο Τοκβίλ θα αποκαλούσε "μειλίχιο τέρας", το πολυπλόκαμο και διάχυτο μοντέλο μιας ελκυστικής κουλτούρας με χαμογελαστό πρόσωπο, που κατορθώνει να κρύβει τη σκοτεινή της όψη και υπόσχεται ικανοποίηση και ευφορία για όλους, αποκοιμίζοντας τις συνειδήσεις μέσω της κατανάλωσης και διατηρώντας τη σύγχυση ανάμεσα στην πραγματικότητα και τη φαντασίωση.

VI. Η 'ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ' 1/1

- **Georg Franck**, Αρχιτέκτων (1998) *Η Οικονομία της Προσοχής: Ένα Σχέδιο* - 'Η προσοχή άλλων ατόμων είναι το συναρπαστικότερο από όλα τα φάρμακα. Η αναφορά σε αυτή διακρίνεται από οποιοδήποτε άλλο εισόδημα. Επομένως, η φήμη είναι που διαθέτει τη δύναμη, ενώ ο πλούτος ωχριά δίπλα στη διασημότητα'.
- Ένας κεντρικός κανόνας της σημερινής κοινωνίας είναι: αν κάτι υπολογίζεται στη ζωή, αυτό εξαρτάται όλο και περισσότερο από το πόση προσοχή μπορεί κάποιο άτομο να αποσπάσει για τον εαυτό του.
- Ο πόρος 'προσοχή' έχει μετατραπεί σε σπάνιο, και μάλιστα σπανιότερο από το χρήμα.

☀ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τέλος Ενότητας 2

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ - ΝΕΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.

